

تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی با تأکید بر نقش کیفیت سود

داریوش اخترشناس

دکتری حسابداری، مدرس گروه حسابداری دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران (نویسنده‌ی مسئول)
Darioushakhtarshenas89@gmail.com

فرشته احمدی پاک

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابرسی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

اسحاق بهشور

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۲/۱۲ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۱/۲۳

چکیده

حسابداری و تشخیص مالیات دو رشته مجزا با اهداف متفاوتی هستند، اما یک وجه اشتراک مهم دارند. در واقع نقطه شروع در محاسبه مالیات بر درآمد، همواره سود حسابداری است. درآمد مشمول مالیات براساس رویه‌های منظم حسابداری و قوانین مالیاتی تعیین می‌شود. از طرفی، یکی از موارد مربوط به افزایش ریسک حسابرسی که منجر به تغییر در کیفیت حسابرسی می‌شود، اختلاف زیاد بین سود مبتنی بر دفاتر حسابداری و درآمد مشمول مالیات می‌باشد. براین اساس، هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی با تأکید بر نقش کیفیت سود می‌باشد. در این راستا، نمونه آماری پژوهش شامل داده‌های ۹۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷ می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده است. یافته‌ها حاکی از آن است که کیفیت سود بر رابطه بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و کیفیت حسابرسی، نقش تعدیل‌کننده دارد، بنابراین شرکت‌هایی که اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات زیادی دارند، از کیفیت حسابرسی بالاتری برخوردار هستند. همچنین اختلاف سود دفتری-مالیاتی بیانگر یک معیار قابل مشاهده برای کیفیت سود می‌باشد که تصمیمات حسابرس را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات، کیفیت حسابرسی، کیفیت سود.

۱- مقدمه

حسابرسی شود. بنابراین، اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات احتمالاً بر کیفیت حسابرسی اثرگذار خواهد بود (ریجون و جارویی، ۲۰۱۷).

با توجه به استدلال تانگ و فرث در خصوص دلایل تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی، که به مقوله سود و دستکاری سود اشاره دارد، می‌توان گفت که کیفیت سود احتمالاً بر رابطه بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و کیفیت حسابرسی اثرگذار می‌باشد؛ به نحوی که، دلایل اثرگذاری اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی، اساساً مبتنی بر مدیریت سود و به تبع آن، افزایش ریسک حسابرسی می‌باشد، که در این رابطه، افزایش کیفیت سود می‌تواند با کاهش ریسک حسابرسی و کاهش مدت زمان حسابرسی، باعث کاهش کیفیت حسابرسی شود. همچنین کیفیت سود در سطح ضعیف، به وسیله افزایش ریسک حسابرسی، باعث افزایش مدت زمان حسابرسی شده و در نتیجه باعث افزایش کیفیت حسابرسی خواهد شد. بنابراین، می‌توان گفت که در هر دو حالت (سود با کیفیت بالا و یا کیفیت پایین)، کیفیت سود احتمالاً می‌تواند رابطه بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و کیفیت حسابرسی را تعدیل کند.

براین اساس، پژوهش حاضر درصدد دستیابی به پاسخی برای این پرسش است که، آیا کیفیت سود، تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی را تعدیل می‌کند؟

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

۲-۱- مبانی نظری

وجود اختلاف بین سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات، جوانب گوناگونی را دربر می‌گیرد که اصولاً شامل: انگیزه‌های این اختلاف، وجود اختلاف بین سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات بالقوه که از دیدگاه مسئله نمایندگی پدید می‌آید و کیفیت اطلاعات افشا شده در بازار می‌باشد. رابطه نمایندگی بنا به تعریف جنسن و مک‌لینگ^۱ (۱۹۷۶) عبارت است از قراردادی که به موجب آن یک یا چند نفر (آمر) شخص دیگری (عامل) را در انجام خدمتی از طرف خودشان دخالت می‌دهند که مشتمل بر تفویض اختیارات تصمیم‌گیری به شخص عامل می‌باشد. ادبیات مربوط به این تئوری نشان می‌دهد که مدیران از فنون مهمی برای دستکاری سود دفتری و درآمد مشمول مالیات استفاده می‌کنند. این دستکاری باعث

مطالعات مربوط به تئوری نمایندگی نشان می‌دهد که مدیران انگیزه‌های زیادی برای دستکاری سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات دارند، که این دستکاری می‌تواند باعث بروز اختلاف بین سود ثبت شده در دفاتر حسابداری و درآمد مشمول مالیات شود (لئو و نیسم^۱، ۲۰۰۴؛ هانلون^۲ و همکاران، ۲۰۱۲). اختلاف سود محاسبه شده طبق دفاتر حسابداری با درآمد مشمول مالیات، توسط بسیاری از پژوهشگران با دلایل مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهشگران اهمیت اطلاعات مربوط به اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات را برای افراد سرمایه‌گذار، تحلیل‌گران و سایر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی گزارش کرده‌اند (و بر^۳، ۲۰۰۹؛ ریجون و جارویی^۴، ۲۰۱۷).

حسابرسی‌های انجام شده توسط حسابرسان مستقل سبب اعتباربخشی به اطلاعات شرکت‌ها شده و همچنین وظیفه و نقش شرکت‌ها و مدیران آنها را در راستای تهیه و ارائه اطلاعات مالی متذکر می‌شود. حسابرسی گزارش‌های مالی باعث ایجاد اطمینان منطقی برای ذینفعان آن شرکت می‌شود که از این اطلاعات استفاده می‌کنند (سیکا^۵، ۲۰۰۸). حسابرسی با کیفیت، موجب دفاع از سرمایه‌گذار و افزایش ارزش شرکت می‌شود. حسابرسان می‌خواهند نظارت مدیران را ارزیابی کنند و بررسی نمایند آنها چقدر محافظ منافع سهامداران هستند. کنترل‌های حسابرسی که مستقل و مطابق با ضوابط اخلاقی هستند، احتمال قصور و سهل‌انگاری در حسابرسی را کاهش می‌دهند و نیز اعتبار حسابرسان را بالا خواهند برد. ارزش حسابرسی با کیفیت این است که حسابرسان مستقل، محدودیت‌هایی را بر سر راه انجام رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران و آزادی عمل در فرآیند گزارشگری مالی ایجاد کرده و باعث کاهش ریسک اطلاعاتی می‌شود (چن^۶ و همکاران، ۲۰۱۱). حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و گروه‌های ذینفع شرکت را از طریق اجازه کنترل صحت صورت‌های مالی با استفاده‌کنندگان بیرونی اطلاعات کاهش می‌دهد.

تانگ و فرث^۷ (۲۰۱۲)، اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات را نشان‌گر اختلافاتی می‌دانند که به احتمال زیاد ناشی از مدیریت سود، فرار از مالیات و اثر متقابل آنها می‌باشد. این اختلاف می‌تواند ریسک مدیریت سود و ارائه صورت‌های مالی نادرست را افزایش دهد و در نتیجه، ریسک ذاتی و ریسک کلی حسابرسی بیشتر شده و باعث می‌شود حسابرس زمان و تلاش بیشتری را صرف حسابرسی صورت‌های مالی کند، که این امر می‌تواند موجب افزایش کیفیت

بروز اختلاف بین درآمد ثبت شده در دفاتر حسابداری و درآمد مشمول مالیات می‌شود.

در خصوص رابطه نمایندگی بین مدیران (عامل) و سازمان امور مالیاتی (آمر)، که به واسطه عدم تقارن اطلاعاتی حاکم بر رابطه بین این دو گروه ذینفع به وجود آمده است، می‌توان گفت که مدیران، برخلاف سازمان امور مالیاتی که سعی دارد منافع عمومی را به حداکثر برساند، تلاش می‌کنند مخارج مالیاتی را کاهش دهند. این عدم تقارن اطلاعاتی در بین مدیران و اداره امور مالیاتی باعث به بار آمدن هزینه‌های گزاف نمایندگی می‌شود. در این حالت، سازمان امور مالیاتی در اجرای روش‌های کنترلی جهت حصول اطمینان از صحت اظهارات مالی و در نتیجه، محدودسازی رفتارهای فرصت‌طلبانه، مخارج نظارت و کنترل را متحمل می‌شود. هم‌چنین مدیران با تحمل مخارج اجباری نظارت، سعی می‌کنند کیفیت اطلاعات مالی را تضمین کنند. در این رابطه، معرفی حسابرس مستقل به عنوان مباشر معتمد، مخصوصاً برای کاهش دادن این مخارج عاملیت و تضمین قابلیت اطمینان اطلاعات مالی، اهمیت دارد. حسابرسی مستقل یک سازوکار حاکمیتی است که هزینه‌های نظارت و کنترل را کاهش می‌دهد. یکی دیگر از سازوکارهای حاکمیتی، کنترل‌های داخلی می‌باشد که می‌تواند بر میزان اجتناب مالیاتی اثرگذار باشد (چن و همکاران، ۲۰۲۰). آنچه که در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد، حسابرسی مستقل و اثر آن بر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات می‌باشد.

نتایج پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهند که اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات، تأثیر مثبتی بر کیفیت حسابرسی دارد. هانلون و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود رابطه‌ی بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات، حق‌الزحمه حسابرسی، اظهارنظرهای تعدیل شده حسابرسی و دوره تصدی حسابرس را مورد بررسی قرار دادند. پژوهشگران نشان دادند که وجود اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات، حاوی اطلاعاتی در خصوص مدیریت سود می‌باشد؛ که این امر، زمان و تلاشی را که شخص حسابرس صرف حسابرسی می‌کند، افزایش می‌دهد. آنها رابطه‌ی مثبتی بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و ویژگی‌های کیفیت حسابرسی یافتند. یافته‌ها نشان داد اختلاف زیاد بین سود شناسایی شده در دفاتر و درآمد مشمول مالیات، با اظهارنظرهای حسابرسی تعدیل شده و دوره تصدی حسابرس ارتباط دارد و این ارتباط ناشی از کیفیت سود می‌باشد. آنها با استفاده از پژوهش‌های قبلی که وجود اختلاف بین سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات را به کیفیت پایین سود

مربوط دانسته بودند، بیان داشتند که این رابطه به حسابرس نشان می‌دهد که؛ (۱) باید وقت و تلاش بیشتری را صرف حسابرسی صورت‌های مالی شرکت‌های دارای اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات نماید، (۲) در رابطه با چنین شرکت‌هایی به‌طور مرتب اظهارنظر خود را تغییر دهد، (۳) برای چنین شرکت‌هایی، دوره تصدی خود را کاهش دهد.

هانلون و همکاران در پژوهش خود، دو مسئله را بررسی کردند؛ (۱) آیا اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات معیاری برای کیفیت پایین سود است، (۲) آیا حسابرسان از معیارهای کیفیت سود در کار حسابرسی استفاده می‌کنند. به گفته آنها اگر حسابرس از اطلاعات مندرج در اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات برای ارزیابی کیفیت سود استفاده کند، آنگاه سطح بالای اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات به او می‌گوید باید تلاش بیشتری را صرف کیفیت بالای حسابرسی کند. آنها در ادامه به تشریح رابطه‌ی بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و نظر حسابرسی پرداختند و اظهار داشتند، اگر حسابرس از اطلاعات انعکاس یافته در اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات برای ارزیابی کیفیت سود استفاده کند و سپس آن را به اطلاع بازار برساند، باید منتظر مشاهده یک رابطه مثبت بین قدرمطلق میزان اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و اظهارنظر تعدیل شده حسابرسی بود. هم‌چنین یافته‌ها نشان داد که اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات، نشانه‌ی دیگری از کیفیت پایین سود است که به نوبه خود، بر ریسک حسابرسی تأثیر می‌گذارد. در واقع، حسابرس با افزایش ریسک حسابرسی، تلاش بیشتری را صرف کمینه‌سازی آن می‌نماید تا بتواند با اطمینان بیشتری اظهارنظر کند.

۲-۱-۱- اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات، اجتناب مالیاتی و فرار مالیاتی

هزینه‌های مالیاتی از جمله هزینه‌های عمده‌ای می‌باشند که افراد و بنگاه‌ها به موجب فعالیت‌های درآمدزای خود، متحمل می‌شوند. به دلیل آنکه پرداخت مالیات، ثروت را از شرکت و مالکان آن به دولت منتقل می‌نماید، اغلب شرکت‌ها اقدامات مدیریتی خود را به‌گونه‌ای طراحی و اجرا می‌کنند که تعهدات مالیاتی خود را به حداقل برسانند (جهرومی، ۱۳۹۱). ریجو و ویلسون^۹ (۲۰۱۲) برای باورند که اجتناب مالیاتی یک فعالیت پرمخاطره است که می‌تواند هزینه‌های عمده‌ای مانند پرداخت دستمزد متخصصان مالیاتی، زمان تخصیص داده شده به شفاف‌سازی حسابرسی مالیاتی و جرائم پرداختی به مأموران مالیاتی را به شرکت و مدیران تحمیل کند. بنابراین مدیران

خصوص بکار برده می‌شود با توجه به شرایط و جوامع مختلف، متفاوت می‌باشد (هانلون و هیترمن^{۱۲}، ۲۰۱۰). از طرفی درآمد مشمول مالیات به سودها و درآمدهای شناسایی شده در سیستم حسابداری وابسته است، بنابراین نحوه محاسبه سود را تحت تأثیر قرار می‌دهد (مهرانی و سیدی، ۱۳۹۳). برای مثال واتس و زیمرمن^{۱۳} (۱۹۸۶) اذعان می‌کنند قبول استهلاک به عنوان یک هزینه در آمریکا به دلیل قوانین سال‌های ۱۹۰۹ و ۱۹۱۳ مالیات بر درآمد شرکت‌ها، مصوب خزانه‌داری آمریکا می‌باشد که براساس آن استهلاک می‌بایست به عنوان یک هزینه در صورت‌های مالی شناسایی شود.

واتس (۲۰۰۳) استدلال می‌نماید، مادامیکه شرکتی سودآور است و درآمد مشمول مالیات دارد و نرخ‌های بهره نیز مثبت می‌باشد، این ارتباطات این انگیزه را برای شرکت به وجود می‌آورد که با به تعویق انداختن زمان شناسایی درآمدها و تعجیل در شناسایی هزینه‌ها، ارزش فعلی مالیات‌های خود را کاهش دهد. آنچه در مورد مفاهیم اجتناب مالیاتی و فرار مالیاتی مهم است، قصد مدیریت برای به تعویق انداختن و یا عدم پرداخت مالیات شرکت از راه‌های قانونی و یا غیرقانونی می‌باشد. اجتناب مالیاتی و فرار مالیاتی، هر دو می‌توانند در وجود تفاوت بین سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات نمود پیدا کنند. به عنوان نمونه، شرکتی که در تولید کالا اشتغال دارد و برای این کالا در خارج از مرزها نیز تقاضا وجود دارد، می‌تواند از معافیت صادرات موضوع ماده ۱۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم استفاده نموده و موجبات کاهش مالیات خود را در چارچوب قانون فراهم سازد، که این امر در زمره فعالیت‌های منجر به اجتناب مالیاتی قرار می‌گیرد. از طرفی شرکتی با انجام معامله با شرکت‌های کاغذی (شرکت‌های واهی که اقدام به ارائه فاکتورهای غیرواقعی می‌کنند) سعی در افزایش هزینه‌های خود و کاهش مالیات می‌نماید، که این امر در زمره فعالیت‌های مربوط به فرار مالیاتی قرار می‌گیرد. هر دو نمونه عنوان شده، باعث می‌شود بین سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات، اختلاف ایجاد شود.

۲-۱-۲- کیفیت حسابرسی

در متون حسابداری تعاریف متعددی از کیفیت حسابرسی ارائه شده است. در مقابل، پژوهشگران حسابداری ابعادی چندگانه برای کیفیت حسابرسی قائلند و این ابعاد اغلب به تعاریفی که ظاهری متفاوت دارند، منجر می‌شود. عمومی‌ترین تعاریفها از کیفیت حسابرسی عناصر زیر را دربر می‌گیرد (میر و ریگر^{۱۴}، ۲۰۰۷):

- احتمال وجود اشتباهات عمده در صورت‌های مالی، که حسابرس بتواند آن‌ها را کشف و گزارش نماید.

ریسک‌گریز ترجیح می‌دهند برنامه‌های مالیاتی کم‌ریسک‌تری را در پیش بگیرند. فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی از جمله فعالیت‌هایی است که ممکن است شرکت‌ها به وسیله آن سعی در کاهش مالیات نمایند. در یک عبارت ساده به هر نوع اقدام غیرقانونی جهت عدم پرداخت صحیح مالیات از قبیل حساب‌سازی، عدم ارائه دفاتر، انجام فعالیت‌های اقتصادی بدون رسم و نشان، فرار مالیاتی اطلاق می‌گردد (مهرانی و سیدی، ۱۳۹۳). از طرفی، برخی اجتناب مالیاتی را به صورت انجام اقدامات قانونی به منظور کاهش بدهی مالیاتی تعریف می‌نمایند. تمایز مفهومی بین فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی ریشه در قانونی بودن اقدامات مؤدیان دارد. فرار مالیاتی نوعی تخطی از قانون است؛ زمانی که مؤدی از گزارش درآمد مشمول مالیات مربوط به کار یا سرمایه خود خودداری می‌کند، دست به یک اقدام غیرقانونی می‌زند که وی را در معرض برخورد قانونی از جانب مراجع مالیاتی قرار می‌دهد. در مقابل، اجتناب مالیاتی در چارچوب قوانین مالیاتی انجام می‌شود و مؤدی دلیلی برای نگرانی بابت کشف احتمالی اقدامات خویش ندارد (جهرومی، ۱۳۹۱).

فرار مالیاتی یک نوع تخلف و تخطی از قانون است، اما اجتناب مالیاتی، استفاده از خلأ قانونی و یا به تعبیری دیگر، سوء استفاده از قوانین، معافیت‌ها و مشوق‌های قانونی است. موارد متعددی را می‌توان برشمرد که طی آن قانون شرایط ویژه‌ای برای مؤدیان در نظر گرفته و مؤدیان نیز می‌توانند از شرایط در نظر گرفته شده یا ضعف قانون و مصوبات مربوطه به نفع خود استفاده کنند. در ایران نیز مانند سایر کشورها به موجب قانون، تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی برای برخی صنایع، مناطق و افراد در نظر گرفته شده است. برای مثال به موجب ماده ۱۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم، درآمد مربوط به سود سپرده‌های بانکی و سود سهام و اوراق مشارکت معاف از مالیات می‌باشد (مهرانی و سیدی، ۱۳۹۳). فرار مالیاتی به اقدامات غیرقانونی خانوارها یا بنگاه‌ها برای کاهش بدهی مالیاتی اشاره دارد. عمل فرار مالیاتی از چند جنبه زیانبار است. اول اینکه، جامعه را از منابع مورد نیاز برای تأمین مالی کالاهای عمومی و برنامه‌های رفاهی محروم می‌کند. دوم، بهره‌وری را کاهش می‌دهد و سوم اینکه، باعث کاهش محبوبیت شرکت می‌شود و منجر به این خواهد شد که در یک سیستم مالیاتی، این برداشت ایجاد شود که "فقط مردم کمی، مالیات پرداخت می‌کنند" (کمیسون اروپا^{۱۵}، ۲۰۱۹) نکته قابل توجه این است که تعریف پذیرفته شده جهانی در خصوص تعریف و یا سازه‌ها و ابزارهای اجتناب مالیاتی و مالیات متهورانه^{۱۱} وجود ندارد. تعاریف و عباراتی که در این

۲-۱-۳- کیفیت سود

سود حسابداری شامل دو بخش نقدی و تعهدی است و تفاوت سود واقعی از سود حسابداری به بخش تعهدی آن مربوط می‌شود؛ بدین صورت که مدیران با استفاده از اقلام تعهدی، سود را در جهت خواسته‌های خود دستکاری می‌کنند. کیفیت سود یکی از واژگان حسابداری بوده که هیچ‌گونه اتفاق نظری در خصوص تعریف آن وجود ندارد.

شیپر و وینسنت^{۱۵} (۲۰۰۳)، کیفیت سود را به عنوان نزدیکی سود گزارش شده حسابداری به سود اقتصادی تعریف می‌کنند. به عبارت دیگر، نزدیکی بیشتر سود حسابداری به سود اقتصادی، بیانگر کیفیت بیشتر سود است. اندازه‌گیری کیفیت سود بر مبنای تعریف فوق، سبب ایجاد مشکلاتی در عمل می‌گردد. علت آن است که براساس قواعد شناخت و اندازه‌گیری حسابداری نمی‌توان سود اقتصادی را مورد سنجش قرار داد. از آنجایی که سود اقتصادی قابل مشاهده نیست لذا امکان کمی‌سازی آن وجود ندارد. با توجه به دشواری موجود در تعریف عملیاتی کیفیت سود، از معیارهای مختلفی برای اندازه‌گیری این سازه استفاده شده است. ادبیات کیفیت سود مملو از معیارهای مختلف برای اندازه‌گیری این مفهوم است. تعدد معیارها به گونه‌ای است که محققین مختلف، این معیارها را در چندین طبقه جای داده‌اند.

فرانسیس^{۱۶} و همکاران (۲۰۰۴) معیارهای کیفیت سود را به دو گروه کلی معیارهای مبتنی بر داده‌های بازار و معیارهای مبتنی بر داده‌های حسابداری تقسیم کرده‌اند. گرنل و لندسمن^{۱۷} (۲۰۰۳) معیارهای کیفیت سود را در سه دسته معیارهای مبتنی بر ارتباط ارزشی، معیارهای مبتنی بر محتوای اطلاعاتی و معیارهای مبتنی بر قابلیت پیش‌بینی جای داده‌اند. جوناس و بلانکت^{۱۸} (۲۰۰۰) این معیارها را در دو گروه معیارهای مرتبط با نیازهای استفاده‌کنندگان که بر مسائل مرتبط با ارزش‌گذاری تاکید دارند و معیارهای مرتبط با حمایت از سرمایه‌گذاران که بر مسائل مرتبط با مباشرت و حاکمیت شرکتی تاکید دارند طبقه‌بندی می‌کنند. شیپر و وینسنت (۲۰۰۳) این معیارها را در قالب چهار گروه معیارهای مرتبط با خصوصیات سری زمانی سود؛ معیارهای برگرفته از رابطه بین سود، جریانهای نقدی و اقلام تعهدی؛ معیارهای مرتبط با خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری و معیارهای مرتبط با تصمیمات اجرایی طبقه‌بندی می‌کنند. دیچو^{۱۹} و همکاران (۲۰۰۹) نیز این معیارها را در سه سرفصل معیارهای مرتبط با خصوصیات سود؛ معیارهای مرتبط با ضریب واکنش سود و معیارهای خارجی مرتبط با کیفیت گزارشگری مالی طبقه‌بندی می‌کنند.

- احتمال اینکه حسابرس برای صورت‌های مالی حاوی اشتباهات با اهمیت گزارش مشروط صادر نکند.
- دقت اطلاعاتی که حسابرس درباره آن گزارش صادر کرده است.
- سنجش‌های برای توان حسابرسی در کاهش اشتباهات و تحریفات جانبدارانه و بهبود کیفیت داده‌های حسابداری

۲-۱-۲-۱- اندازه مؤسسه حسابرسی

اندازه مؤسسه حسابرسی یکی از شاخص‌های کیفیت حسابرسی است. دی‌آنجلو (۱۹۸۱) استدلال می‌کند که حسابرسان بزرگ‌تر نسبت به سایر حسابرسان، حسابرسی‌های با کیفیت‌تری فراهم می‌کنند که این ادعا متعاقباً توسط پژوهش‌های تجربی وسیعی تأیید شده است. پژوهشگران بسیاری به ارتباط منفی بین اندازه مؤسسه حسابرسی و سطح اقلام تعهدی اختیاری پی برده‌اند. راجع به اهمیت اندازه حسابرس، دی‌آنجلو (۱۹۸۱) ادعا می‌کند که مؤسسات حسابرسی بزرگ و معتبر، نگران حفاظت از سرمایه‌گذارانشان در سرمایه بی‌بدیل شهرت خود هستند و انگیزه‌های بیشتری به منظور عرضه یک حسابرسی با کیفیت نسبت به سایر حسابرسان دارند. مؤسسات حسابرسی بزرگ به واسطه نام و نشان خود شهرت دارند، حق الزحمه‌های حسابرسی بالاتری را مطالبه می‌کنند و از منظر کیفیت، متفاوت از مؤسسات حسابرسی کوچک‌تر رفتار می‌کنند. مؤسسات حسابرسی بزرگ، نه تنها منابع و تخصص بیشتری را برای کشف مدیریت سود در اختیار دارند، بلکه به دلیل داشتن صاحبکاران بزرگ‌تر و مهم‌تر، انگیزه بیشتری را نیز برای حمایت از شهرت خود دارند.

۲-۱-۲-۲- دوره تصدی مؤسسه حسابرسی

دوره تصدی مؤسسه حسابرسی یکی دیگر از شاخص‌های کیفیت حسابرسی است. در مورد دوره تصدی مؤسسه حسابرسی دو نظریه متضاد وجود دارد. مطابق با نظریه اول، دوره تصدی مؤسسه حسابرسی باعث کاهش تدریجی استقلال حسابرس شده که ادامه این روند در طولانی مدت می‌تواند موجبات از بین رفتن انگیزه و کمرنگ شدن هدف حسابرسان را فراهم نماید. در طیف مقابل، مخالفان ادعای کاهش استقلال حسابرس به موازات تصدی طولانی مدت حسابرسی معتقدند حسابرسان به تناسب افزایش طول دوره تصدی صاحبکاران خود، قادرند دانش و تجربه بهتری را در مورد آنها کسب کنند که این تجربه به نوبه خود می‌تواند موجبات بهبود کیفیت حسابرسی را فراهم کند (علی‌پور و همکاران، ۱۳۹۶).

۲-۲- پیشینه پژوهش

مشایخی و علی‌پناه (۱۳۹۳) به بررسی تأثیر راهبری شرکتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات و ارزش شرکت پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که با بهبود کیفیت ساختار راهبری شرکتی، تأثیر مثبت فعالیت‌های اجتناب از مالیات بر ارزش شرکت بیشتر می‌شود.

خواجهی و کیامهر (۱۳۹۴) در پژوهش خود، رابطه بین کیفیت حسابرسی و اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان‌دهنده این بود که کیفیت حسابرسی (اندازه مؤسسه حسابرسی) بر اجتناب مالیاتی براساس هزینه مؤثر مالیاتی و تفاوت دفتری مالیات، تأثیر مستقیم و معناداری دارد. در حالی که کیفیت حسابرسی (دوره تصدی حسابرسی) بر اجتناب مالیاتی تنها براساس هزینه مؤثر مالیاتی، اثر مستقیم و معنادار دارد.

شجاع‌الله‌کائی و نیک‌کار (۱۳۹۷) به آزمون ارتباط استقلال هیأت مدیره، اندازه هیأت مدیره و کیفیت حسابرسی با اجتناب مالیاتی پرداختند. نتایج نشان داد استقلال هیأت مدیره و اندازه هیأت مدیره می‌تواند روی کیفیت حسابرسی تأثیر مثبت داشته و علاوه بر آن هر دو تأثیرگذار بر روی اجتناب مالیاتی باشند، در نتیجه می‌توان در شرکتها اجتناب از مالیات کمتری را مشاهده نمود.

نوری‌صفت و اللهیاری (۱۳۹۷) تأثیر کاهش سود تقسیمی بر اجتناب از پرداخت مالیات شرکت‌ها را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد که کاهش سود تقسیمی بر اجتناب از پرداخت مالیات شرکت‌ها تأثیرگذار است. بنابراین برای اجتناب از پرداخت مالیات، می‌بایست به سود تقسیمی شرکت توجه داشت.

اسلامی ذرعی و پورعلی (۱۳۹۷) تأثیر محافظه‌کاری و اجتناب مالیاتی بر ابعاد کیفیت سود را در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاکی از اثرگذاری محافظه‌کاری و اجتناب مالیاتی بر ابعاد کیفیت سود بود.

آقایی و همکاران (۱۳۹۷) نقش توانایی مدیریتی در اجتناب مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که مدیران تواناتر، بیشتر درگیر فعالیت‌های اجتناب مالیاتی می‌شوند که منجر به کاهش پرداخت‌های مالیات توسط شرکت می‌گردد. از طرفی در شرکت‌هایی که عملکرد بهتری دارند، مدیران با سطح توانایی بالا، کمتر درگیر فعالیت‌های اجتناب مالیاتی می‌شوند.

میلز و نیوبری^{۲۰} (۲۰۰۱) شواهدی را ارائه کردند که نشان می‌دهد شرکت‌هایی که انگیزه مدیریت سود دارند، دارای اختلاف زیادتری بین سود طبق دفاتر حسابداری و درآمد مشمول مالیات می‌باشند.

روسین^{۲۱} و همکاران (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات به میزان زیاد، پیام‌آور یک خطر بالقوه و با اهمیت است؛ چون می‌تواند نشانه میزان پایین سطح کیفیت سود باشد. این نتایج، گویای اهمیت اطلاعات مندرج در اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات می‌باشد.

بلیلک^{۲۲} و همکاران (۲۰۱۲) به بررسی این مسئله پرداختند که آیا سرمایه‌گذاران از اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات برای کمک به تفسیر پایداری سود و اقلام تعهدی استفاده می‌کنند. آنها دریافتند که اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات غالباً در اثر مدیریت سود پیش می‌آید و پایداری سود و اقلام تعهدی رابطه معناداری با اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات دارند.

ریجون و جاربوی (۲۰۱۷) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی اثر مثبت و معناداری داشته و کیفیت سود، رابطه بین اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات و کیفیت حسابرسی را تعدیل می‌کند.

چن و همکاران (۲۰۲۰) نقش کنترل‌های داخلی در اجتناب مالیاتی را مورد بررسی قرار دادند. نمونه مورد بررسی آنها شامل شرکت‌های چینی بود که چارچوب کوزو را پیاده‌سازی کرده بودند. نتایج نشان داد که کیفیت کنترل داخلی باعث افزایش اجتناب مالیاتی برای شرکت‌هایی با سپر مالیاتی می‌شود، اما اجتناب مالیاتی را برای شرکت‌های بدون سپر مالیاتی، محدود می‌کند.

۲-۳- فرضیه‌های پژوهش

این پژوهش دارای سه فرضیه به شرح زیر می‌باشد:

فرضیه اول: اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی اثر معنادار و مثبت دارد.

فرضیه دوم: اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت سود اثر معنادار و منفی دارد.

فرضیه سوم: کیفیت سود، تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی را تعدیل می‌کند.

۳- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ جهت‌گیری، کاربردی، از نظر منطق اجرا از نوع قیاسی- استقرایی، از نظر رویکرد یک پژوهش کمی، از نظر محیط پژوهش از نوع کتابخانه‌ای و میدانی، از نظر روش پژوهش از نوع علی و از نظر هدف یک پژوهش اکتشافی می‌باشد. همچنین در این پژوهش از صورت‌های مالی و نرم‌افزار ره‌آورد نوین برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است.

۱-۳- جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ می‌باشد، که با استفاده از روش حذفی (غربال‌گری) تنها شرکت‌هایی را که دارای تمام شرایط زیر باشند به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند:

- ۱) برای قابلیت مقایسه و یکنواختی، سال مالی آن منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
- ۲) به دلیل ماهیت فعالیت و نوع صورت‌های مالی، جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و مؤسسات واسطه‌گری شامل بانک‌ها، مؤسسات مالی، شرکت‌های لیزینگ و بیمه نباشد.
- ۳) در طول انجام دوره پژوهش، تغییر سال مالی نداشته باشد.
- ۴) در طول دوره پژوهش یعنی از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۳۹۷ به طور مداوم در بورس فعال باشد.
- ۵) اطلاعات مالی آن در دسترس باشد.

۲-۳- متغیرهای پژوهش

۱-۲-۳- متغیر مستقل

متغیر مستقل این پژوهش اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات می‌باشد که براساس مطالعات پیشین از جمله خواجه‌ای و کیامهر (۱۳۹۴) و ریجون و جارویی (۲۰۱۷)، برابر است با تفاوت سود قبل از مالیات و درآمد مشمول مالیات که به منظور همسان‌سازی، بر دارایی‌های شرکت تقسیم می‌شود.

۲-۲-۳- متغیر وابسته

متغیر وابسته این پژوهش، کیفیت حسابداری می‌باشد. در این پژوهش، برای اندازه‌گیری کیفیت حسابداری از معیار استفاده شده در پژوهش‌های انجام شده توسط ریجون و جارویی (۲۰۱۷)، استفاده می‌شود. بنابراین در پژوهش حاضر از دو معیار کیفیت حسابداری به شرح زیر استفاده می‌شود:

اندازه مؤسسه حسابداری: از اندازه حسابرس به عنوان معیار کیفیت حسابداری استفاده می‌شود چون انتظار می‌رود مؤسسات حسابداری بزرگ، انگیزه قوی‌تر و صلاحیت‌های بیشتری برای ارائه کیفیت بهتر حسابداری داشته باشند. مطالعات زیادی به طور تجربی به بررسی اندازه مؤسسه حسابداری پرداخته و رابطه نزدیک آن با کیفیت حسابداری را نشان داده‌اند. تصور می‌شود مؤسسات حسابداری بزرگ مستقل‌تر از مؤسسات حسابداری کوچک‌تر باشند، زیرا؛ ۱) اگر مسامحه کنند شهرت و آوازه‌شان بیشتر به خطر می‌افتد، ۲) کمتر متکی به عایدی هر مشتری هستند و در نتیجه با احتمال کمتری تحت سلطه و نفوذ ارباب رجوع قرار می‌گیرند، ۳) منبع درآمد بالای آنها، ریسک بیشتر دادخواهی را به وجود می‌آورد. اندازه حسابرس یک متغیر دامی است که اگر شرکت توسط سازمان حسابداری، حسابداری شود، برابر با یک و در غیر این صورت برابر صفر است.

دوره تصدی مؤسسه حسابداری: یک متغیر دامی است که اگر دوره تصدی مؤسسه حسابداری سه سال یا بیشتر باشد، برابر با یک و در غیر این صورت برابر صفر است. شاخص کیفیت حسابداری = تعداد ویژگی‌های شرکت i تقسیم بر تعداد کل ویژگی‌ها (۲ ویژگی).

۳-۲-۳- متغیر تعدیل‌کننده

متغیر تعدیل‌کننده در این پژوهش، کیفیت سود می‌باشد که از مدل تعدیل شده دیچو و همکاران (۱۹۹۵) برای اندازه‌گیری آن استفاده شده است.

۴-۲-۳- متغیرهای کنترل

اندازه شرکت: پژوهش انجام شده توسط دیفوند^{۲۳} (۱۹۹۲) نشان می‌دهد که اندازه شرکت به شکل معناداری انتخاب یک حسابرس بزرگ را توجیه می‌کند. پایوت^{۲۴} (۲۰۰۵) نشان داد رابطه مثبت و معناداری بین اندازه شرکت و حق‌الزحمه حسابداری وجود دارد. اندازه شرکت برابر است با لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها. اهرم مالی: برابر است با نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها. بازده دارایی‌ها: برابر است با نسبت سود به کل دارایی‌ها.

۳-۳- مدل‌های پژوهش

برای آزمون فرضیه اول از مدل زیر استفاده شده است:

مدل (۱)

$$AUDQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 DIFit + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

ε_{it} : باقیمانده مدل که به عنوان اقلام تعهدی غیرعادی و معیاری برای کیفیت سود در نظر گرفته می‌شود. برای این منظور، قدرمطلق باقیمانده مدل در منفی یک ضرب می‌شود و به عنوان معیار کیفیت سود در مدل (۲) قرار می‌گیرد. برای آزمون فرضیه سوم، از مدل زیر استفاده شده است:

$$AUDQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 DIF_{it} + \beta_2 PROQ_{it} * DIF_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \varepsilon_{it} \quad (4)$$

AUDQ_{it}: کیفیت حسابرسی
 DIF_{it}: اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات
 SIZE_{it}: اندازه شرکت
 LEV_{it}: اهرم مالی
 ROA_{it}: بازده دارایی‌ها
 برای آزمون فرضیه دوم از مدل زیر استفاده شده است:

$$PROQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 DIF_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

۴- یافته‌های پژوهش

۴-۱- آمار توصیفی

نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است که تعداد مشاهدات مورد بررسی در پژوهش حاضر، در مجموع ۴۵۵ مشاهده از هر متغیر از ۹۱ شرکت طی سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷ می‌باشد.

۴-۲- آزمون همخطی

در این پژوهش از آماره VIF جهت بررسی همخطی^{۲۵} بین متغیرهای مستقل، تعدیل‌گر و کنترل استفاده شده است. نتایج آزمون همخطی در مدل‌های ۴،۲،۱ پژوهش در جداول ۲ الی ۴ ارائه شده است.

PROQ_{it}: کیفیت سود

به منظور اندازه‌گیری کیفیت سود، از مدل تعدیل شده دیچو و همکاران (۱۹۹۵) استفاده شده است:

مدل (۳)

$$TACC_{it} = \beta_0 + \beta_1 (\Delta SALE_{it} - \Delta AR_{it}) + \beta_3 PPE_{it} + \varepsilon_{it}$$

TACC_{it}: کل اقلام تعهدی می‌باشد؛ که از طریق تفاوت بین جریان‌های نقدی عملیاتی و سود خالص بعد از مالیات به دست می‌آید.

PPE_{it}: ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات

$\Delta SALE_{it}$: تغییرات در فروش

ΔAR_{it} : تغییرات در حساب‌های دریافتی

لازم به ذکر است که متغیرهای فوق به منظور همگن‌سازی، بر کل دارایی‌ها تقسیم می‌شوند.

جدول ۱: نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
کیفیت حسابرسی	۰/۲۸۴	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۲۱	۰/۶۸۹	-۰/۵۳۴
کیفیت سود	-۰/۴۳۳	-۰/۳۲۲	۰/۰۰۰	-۴/۱۶۱	۰/۴۸۱	-۳/۸۴۴	۲۱/۲۰۸
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۰/۰۷۶	۰/۰۴۳	۰/۵۷۶	۰/۰۰۰	۰/۰۹۵	۲/۲۸۳	۵/۶۷۹
اندازه	۶/۳۲۶	۶/۲۲۲	۸/۳۸۷	۴/۸۸۴	۰/۶۴۱	۰/۹۴۰	۱/۲۵۷
اهرم مالی	۰/۰۷۰	۰/۰۴۴	۰/۶۲۳	۰/۰۰۰	۰/۰۸۰	۲/۷۲۷	۱۰/۹۳۰
بازده دارایی‌ها	۰/۰۹۳	۰/۰۷۵	۰/۵۷۶	-۰/۳۶۲	۰/۱۱۸	۰/۷۱۰	۲/۱۱۱

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۲: نتایج آزمون همخطی (مدل ۱)

متغیر	عامل تورم واریانس (VIF)
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۱/۲۹۴
اندازه	۱/۰۸۳
اهرم مالی	۱/۲۵۴
بازده دارایی‌ها	۱/۰۵۶

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۳: نتایج آزمون همخطی (مدل ۲)

متغیر	عامل تورم واریانس (VIF)
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۱/۲۹۴
اندازه	۱/۰۸۳
اهرم مالی	۱/۲۵۴
بازده دارایی‌ها	۱/۰۵۶

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۴: نتایج آزمون همخطی (مدل ۴)

متغیر	عامل تورم واریانس (VIF)
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۱/۲۹۴
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات * کیفیت سود	۱/۱۴۴
اندازه	۱/۲۲۱
اهرم مالی	۱/۲۵۷
بازده دارایی‌ها	۱/۰۵۹

منبع: یافته‌های پژوهشگر

همچنین به دلیل اینکه متغیرها مانا هستند احتیاجی به آزمون هم‌انباشتگی کائو نیست. در نتیجه، شرکت‌های مورد بررسی تغییرات ساختاری نداشته و استفاده از این متغیرها در مدل باعث به وجود آمدن رگرسیون کاذب نمی‌شود.

همان‌طور که در جداول ۲ الی ۴ مشاهده می‌شود، عامل تورم واریانس برای هیچکدام از متغیرهای توضیحی مدل‌های پژوهش بزرگتر از ۵ نیست. بنابراین می‌توان گفت که بین هیچکدام از متغیرهای توضیحی مدل‌های پژوهش همخطی وجود ندارد.

۴-۴- آزمون ناهمسانی واریانس‌ها

برای بررسی مشکل ناهمسانی واریانس‌ها^{۲۶} از آزمون بروش-پاگان استفاده شده است. با توجه به جدول ۶ در سطح اطمینان ۹۵٪ به دلیل اینکه $(P-value < 0.05)$ ، بنابراین فرض H_0 رد شده و مقادیر جملات خطا در هر سه مدل با ناهمسانی واریانس‌ها مواجه است و لذا از روش حداقل مربعات تعمیم یافته تخمینی (EGLS) و روش وزن دهی وایت برای برازش مدل‌ها استفاده شده است.

۴-۳- آزمون مانایی

در این پژوهش از آزمون ریشه واحد لوین، لین و چوی جهت مانایی متغیرهای پژوهش استفاده شده است. همان‌گونه که در جدول ۵ قابل مشاهده است، در سطح اطمینان ۹۵٪ به توجه به اینکه $(P-value < 0.05)$ ، لذا فرض H_0 رد شده و متغیرهای پژوهش در سطح، ریشه واحد ندارند و مانا هستند و احتیاجی به تفاضل‌گیری مرتبه اول و دوم ندارند.

جدول ۵: نتایج حاصل از آزمون پایایی متغیرهای پژوهش

متغیر	لوین، لین و چوی	
	آماره Chi-square	سطح معناداری
کیفیت حسابداری	۱۰/۷۹۰-	۰/۰۰۰
کیفیت سود	۱۷/۳۲۶-	۰/۰۰۰
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۳۴۱/۴۹۶-	۰/۰۰۰
اندازه	۱۱۱/۱۹۱-	۰/۰۰۰
اهرم مالی	۸۸/۱۵۴-	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	۳۶/۷۰۵-	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۶: نتایج آزمون بروش - پاگان

سطح معناداری	آماره F	مدل
۰/۰۰۰	۱۹۲/۴۷۹	مدل اول
۰/۰۰۵	۳/۲۹۹	مدل دوم
۰/۰۰۰	۱۶۵/۶۷۲	مدل سوم

منبع: یافته‌های پژوهشگر

در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه متغیر وابسته تحت تأثیر متغیرهای مستقل و کنترلی قرار نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل و کنترلی در معادله، مساوی صفر باشد. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول ۹ ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۸۵۴ است. یعنی ۸۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی قابل توضیح است. همچنین، مقدار آماره دوربین-واتسون مدل که برابر با ۲/۱۵۳ است، در فاصله بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد و نشان‌دهنده این است که بین خطاهای مدل خود همبستگی وجود ندارد. همچنین ضریب مثبت متغیر مستقل مورد بررسی، بیانگر تأثیر مثبت اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی است. سطح معناداری مربوط به آماره t متغیر مستقل نیز بیانگر این است که این تأثیرگذاری از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

۴-۵- آزمون ترکیبی یا تلفیقی بودن

برای تشخیص ترکیبی^{۲۷} و یا تلفیقی^{۲۸} بودن داده‌ها از آزمون F-لیمر استفاده شده است.

با توجه به جدول ۷ در سطح اطمینان ۹۵٪ به دلیل اینکه $(P-value < 0/05)$ ، لذا فرض H_0 رد شده و داده‌ها در هر سه مدل از روش ترکیبی برآزش شده است.

۴-۶- آزمون اثرات ثابت یا تصادفی

با توجه به نتایج آزمون F-لیمر در مرحله قبل و انتخاب روش داده‌های ترکیبی برای برآزش مدل‌ها، جهت انتخاب اثرات ثابت^{۲۹} یا تصادفی^{۳۰} آزمون هاسمن انجام شده است.

همان‌گونه که در جدول ۸ قابل مشاهده است، در سطح اطمینان ۹۵٪ با توجه به اینکه $(P-value < 0/05)$ ، لذا فرض H_0 رد شده و برای برآزش مدل‌ها از روش اثرات ثابت استفاده شده است.

پس از بررسی کردن مفروضات کلاسیک مدل رگرسیون خطی به آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است:

۴-۷- آزمون فرضیه اول

در جدول ۹ نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش ارائه شده است.

جدول ۷: نتایج آزمون F لیمر

سطح معناداری	آماره F	مدل
۰/۰۰۰	۲/۳۶۲	مدل اول
۰/۰۰۰	۳/۵۲۷	مدل دوم
۰/۰۰۰	۲/۴۷۲	مدل سوم

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۸: نتایج آزمون هاسمن

سطح معناداری	آماره Chi-square	مدل
۰/۰۰۰	۲۱/۴۶۵	مدل اول
۰/۰۰۱	۱۵/۶۷۷	مدل دوم
۰/۰۰۰	۲۶/۳۰۰	مدل سوم

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۹: نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

AUDQ _{it} = β ₀ + β ₁ DIF _{it} + β ₂ SIZE _{it} + β ₃ LEV _{it} + β ₄ ROA _{it} + ε _{it}				
متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری
عرض از مبدأ	۰/۱۰۷	۰/۰۷۶	۱/۴۰۹	۰/۱۵۹
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۰/۷۵۴	۰/۰۴۴	۱۶/۸۱۸	۰/۰۰۰
اندازه	۰/۰۳۶	۰/۰۱۲	۲/۹۷۶	۰/۰۰۳
اهرم مالی	-۰/۷۷۵	۰/۰۳۸	-۲۰/۱۷۳	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	-۰/۳۱۲	۰/۰۴۸	-۶/۴۱۹	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۸۵۴			
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۸۲۴			
آماره دوربین-واتسون	۲/۱۵۳			
آماره F	۹۸/۴۸۶			
احتمال آماره F	۰/۰۰۰			

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۸-۴- آزمون فرضیه دوم

همان‌طور که در جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۷۷۴ است. یعنی ۷۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی قابل توضیح است. همچنین ضریب منفی متغیر مستقل مورد بررسی، بیانگر تأثیر منفی اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت سود است. سطح معناداری مربوط به آماره t متغیر مستقل نیز بیانگر این است که این تأثیرگذاری از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

۹-۴- آزمون فرضیه سوم

همان‌طور که در جدول ۱۱ ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۸۸۶ است. یعنی ۸۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای تعدیل‌گر و کنترلی قابل توضیح است. همچنین ضریب مثبت متغیر تعدیلی مورد بررسی، بیانگر این است که کیفیت سود، اثر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی را تعدیل می‌کند. سطح معناداری مربوط به آماره t متغیر تعدیل‌گر نیز بیانگر این است که این تأثیرگذاری از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

جدول ۱۰: نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

PROQ _{it} = β ₀ + β ₁ DIF _{it} + β ₂ SIZE _{it} + β ₃ LEV _{it} + β ₄ ROA _{it} + ε _{it}				
متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری
عرض از مبدأ	-۱/۰۸۶	۰/۱۲۱	-۸/۹۵۳	۰/۰۰۰
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	-۰/۸۶۲	۰/۰۹۶	-۸/۸۹۷	۰/۰۰۰
اندازه	۰/۱۱۳	۰/۰۱۸	۶/۱۵۳	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۱/۰۱۵	۰/۱۰۵	-۹/۶۴۷	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	۰/۴۹۷	۰/۱۲۹	۳/۸۲۵	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۷۷۴			
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۷۲۶			
آماره دوربین-واتسون	۱/۸۷۰			
آماره F	۱۶/۲۹۰			
احتمال آماره F	۰/۰۰۰			

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جدول ۱: نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش

AUDQ _{it} = β ₀ + β ₁ DIFit + β ₂ PROQ _{it} * DIFit + β ₃ SIZE _{it} + β ₄ LEV _{it} + β ₅ ROA _{it} + ε _{it}				
متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری
عرض از مبدأ	۰/۱۲۷	۰/۰۶۶	۱/۸۹۷	۰/۰۵۸
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات	۰/۷۶۲	۰/۰۳۹	۱۹/۱۴۹	۰/۰۰۰
اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات * کیفیت سود	۰/۵۲۶	۰/۰۸۶	۶/۰۹۵	۰/۰۰۰
اندازه	۰/۰۳۱	۰/۰۱۰	۲/۹۳۹	۰/۰۰۳
اهرم مالی	-۰/۶۳۴	۰/۰۴۲	-۱۴/۸۵۸	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	-۰/۲۲۱	۰/۰۴۲	-۵/۲۳۵	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۸۸۶			
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۸۵۲			
آماره دوربین-واتسون	۲/۱۶۵			
آماره F	۹۴/۱۲۰			
احتمال آماره F	۰/۰۰۰			

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۵- نتیجه‌گیری و بحث

نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد، اختلاف بین سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی اثر مثبت دارد. یکی از دلایل، این است که اختلاف بین سود حسابداری و درآمد مشمول مالیات اطلاعاتی را منعکس می‌کند که گویای ریسک بیشتر مدیریت سود و کیفیت کمتر سود هستند که تلاش و وقت صرف شده توسط حسابرس برای انجام حسابرسی را افزایش می‌دهند و به نوبه خود باعث افزایش کیفیت حسابرسی می‌شود. دلایل اثرگذاری اختلاف سود حسابداری با سود مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی، اساساً مبنی بر مدیریت سود و به تبع آن، افزایش ریسک حسابرسی می‌باشد؛ که در این رابطه، افزایش کیفیت سود با کاهش ریسک حسابرسی و کاهش مدت زمان حسابرسی، باعث کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود. همچنین کیفیت سود در سطح ضعیف، به وسیله افزایش ریسک حسابرسی، باعث افزایش مدت زمان حسابرسی شده و در نتیجه باعث افزایش کیفیت حسابرسی می‌شود. این نتایج با نتایج پژوهش‌های هانلون و همکاران (۲۰۱۲) و ریجون و جاروبی (۲۰۱۷) سازگار است.

اجرای هر پژوهشی با موانع و محدودیت‌هایی همراه است که باعث می‌شود رسیدن به هدف مورد نظر با کندی همراه شود. در انجام این پژوهش نیز موانع و محدودیت‌هایی وجود داشت که ممکن است یافته‌های ناشی از آن را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین با ارائه این موارد به خوانندگان و استفاده‌کنندگان پیام داده می‌شود تا در تعمیم نتایج پژوهش با آگاهی بیشتر و محافظه‌کارانه عمل کنند. مهم‌ترین موانع و

محدودیت‌ها به شرح ذیل می‌باشند:

(۱) با توجه به محدود بودن نمونه آماری و همچنین محدودیت‌های ناشی از انتخاب شرکت‌ها به دلیل حذف سیستماتیک، یافته‌ها قابلیت تعمیم به تمامی شرکت‌ها از جمله شرکت‌های بیمه و سرمایه‌گذاری را ندارد. این محدودیت مربوط به میزان نمونه و گردآوری داده‌های پژوهش است. در پژوهش‌های مشابه در سایر کشورها، نمونه‌های بیشتری مورد بررسی قرار گرفته و اطلاعات آنان به صورت پایگاه داده است.

(۲) در فرآیند پژوهش متغیرهایی که براساس مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش مهم‌ترین بودند، مدنظر قرار گرفتند، بنابراین، ممکن است متغیرهای احتمالی دیگری بر یافته‌های پژوهش اثر بگذارد. این محدودیت مربوط به پژوهش‌های شبه آزمایشی است. به عبارت دیگر، تأثیر متغیرهای دیگری که کنترل آنها خارج از دسترس پژوهشگر است و امکان تأثیرگذاری آنها بر نتایج پژوهش دور از ذهن نیست.

با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش، پیشنهادهایی به شرح زیر عنوان می‌شود:

(۱) به سازمان بورس اوراق بهادار، سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی پیشنهاد می‌شود، با توجه به تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابرسی و کیفیت سود، علاوه بر سود خالص، به درآمد مشمول مالیات، نحوه و اجزای تشکیل دهنده آن نیز توجه نمایند.

- مالیات. پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تهران.
- * خواجه‌وی، شکراله، کیامهر، محمد. (۱۳۹۴). بررسی رابطه‌ی بین کیفیت حسابداری و اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهشنامه مالیات، ۲۳(۲۶)، ۱۰۸-۸۷.
- * شجاع‌لله‌کائی، طاهره، نیک‌کار، بهزاد. (۱۳۹۷). آزمون ارتباط استقلال هیأت مدیره، اندازه هیأت مدیره و کیفیت حسابداری با اجتناب مالیاتی. دانش حسابداری و حسابداری مدیریت، ۷(۲۸)، ۱-۱۳.
- * علی‌پور، صفدر، امیری، اسماعیل، همتی، حسن. (۱۳۹۶). تأثیر شاخص‌های کیفیت حسابداری بر ارتباط بین دستکاری سود و سرمایه‌گذاری بیش از حد. دانش حسابداری، ۱۷(۶۸)، ۱۹۱-۱۶۹.
- * مشایخی، بیتا، علی‌پناه، صبری. (۱۳۹۴). تأثیر راهبری شرکتی بر رابطه‌ی بین اجتناب از مالیات و ارزش شرکت. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابداری، ۷(۲۵)، ۶۴-۴۹.
- * مهرانی، ساسان، سیدی، سیدجلال. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و حسابداری محافظه‌کارانه بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها. دانش حسابداری و حسابداری مدیریت، ۳(۱۰)، ۳۳-۱۳.
- * نوری‌صفت، مینا، اللهیاری، عباس. (۱۳۹۷). تأثیر کاهش سود تقسیمی بر اجتناب از پرداخت مالیات شرکت‌ها. دانش حسابداری و حسابداری مدیریت، ۷(۲۸)، ۲۲۴-۲۱۵.
- * Blaylock, B., Shevlin, T., and Ryan, J. W. (2012). Tax Avoidance, Large Positive Temporary Book-Tax Differences, and Earnings Persistence. *The Accounting Review*, 87(1), 91-120.
- * Chen, H., Chen, J. Z., Lobo, G. J., and Wang, Y. (2011). Effects of Audit Quality on Earnings Management and Cost of Equity Capital: Evidence from China. *Contemporary Accounting Research*, 28(3), 892-925.
- * Chen, H., Yang, D., Zhang, X., and Zhou, N. (2020). The Moderating Role of Internal Control in Tax Avoidance: Evidence from a COSO-Based Internal Control Index in China. *The Journal of the American Taxation Association*, 42(1), 23-55.
- * Cornell, B., and Landsman, W. (2003). Accounting Valuation: Is Earnings Quality an Issue? *Financial Analysts Journal*, 59, 20-29.
- * DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3(3), 99-183.
- * Dechow, P., Ge, W., and Schrand, C. (2009). Understanding Earnings Quality: A Review of the Proxies, Their Determinants and Their Consequences. Working Paper, Haas School of Business, University of California, Berkeley.
- * Dechow, P., Sloan, R., and Sweeney, A. (1995).

- ۲) به حساب‌رسان مستقل پیشنهاد می‌شود، زمان و تلاش بیشتری را صرف حسابرسی صورت‌های مالی شرکت‌های دارای اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات نمایند.
- ۳) به سازمان امور مالیاتی پیشنهاد می‌شود، موضوع تطابق بین استانداردهای حسابداری و قوانین مالیاتی را در جهت یکسان نمودن گزارشگری مالی و مالیاتی در نظر بگیرد. این موضوع باعث می‌شود که استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی، به مالیات به عنوان یکی از اقلام صورت‌های مالی توجه نمایند.
- ۴) به استفاده‌کنندگان از گزارش‌های مالی شرکت‌ها توصیه می‌شود به معیارهای کیفیت حسابداری (اندازه مؤسسه حسابداری و دوره تصدی مؤسسه حسابداری) توجه ویژه داشته باشند؛ زیرا یکی از عوامل مؤثر در مطلوبیت ارائه گزارش‌های مالی شرکت‌ها، نظارت با کیفیت حسابرس مستقل می‌باشد.
- پیشنهادهایی به شرح زیر برای پژوهش‌های آتی عنوان می‌شود:
- ۱) بررسی تأثیر اختلاف سود حسابداری با درآمد مشمول مالیات بر کیفیت حسابداری با تأکید بر نقش سازوکارهای حاکمیت شرکتی
- ۲) انجام این پژوهش با سایر معیارهای کیفیت حسابداری همچون، تخصص حسابرس در صنعت، استقلال حسابرس و اهمیت یا اندازه صاحبکار
- ۳) انجام این پژوهش با سایر روش‌های اندازه‌گیری کیفیت سود همچون، مدل هیلی، مدل دی‌آنجلو، مدل جونز، مدل تعدیل شده جونز و مدل کوتاری و همکاران
- ۴) انجام این پژوهش با در نظر گرفتن نوع صنعت شرکت‌های مورد بررسی

فهرست منابع

- * اسلامی ذرعی، محمد جعفر، پورعلی، محمدرضا. (۱۳۹۷). تأثیر محافظه‌کاری و اجتناب مالیاتی بر ابعاد کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۲(۶)، ۲۰۲-۲۲۰.
- * آقایی، محمدعلی، حسنی، حسن، باقری، حسن. (۱۳۹۷). نقش توانایی مدیریتی در اجتناب مالیاتی شرکت: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۵(۵۷)، ۴۷-۲۴.
- * جهرومی، مهتاب. (۱۳۹۱). شفافیت شرکت‌ها و اجتناب از

Explanations and Implications. *Accounting Horizons*, 17(3), 207-222.

- * Watts, R., Zimmerman, J. (1986). *Positive Accounting Theory*. Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs.
- * Weber, D. P. (2009). Do Analysts and Investors Fully Appreciate the Implications of Book-Tax Differences for Future Earnings. *Contemporary Accounting Research*, 26(4), 1175-1206.

Detecting earnings management. *Accounting Review*, 70(2), 193-225.

- * Defond, M. L. (1992). The association between changes in client firm, agency costs and auditor switching. *Auditing*, 11(1).
- * European Commission. (2019). *Estimating International Tax Evasion by Individuals*. Taxation Paper, 76.
- * Francis, J., LaFond, R., Olsson, P., and Schipper, K. (2004). Cost of Equity and Earnings Attributes. *The Accounting Review*, 79(4), 967-1010.
- * Hanlon, M., Heitzman, Sh. (2010). A review of tax research. *Journal of Accounting and Economics*, 50, 127-178.
- * Hanlon, M., Krishnan, G. V., and Mills, L. F. (2012). Audit fees and book-tax differences. *Journal of the American Taxation Association*, 34(1), 55-86.
- * Jensen, M. C., and Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.
- * Jonas, G., and Blanchet, J. (2000). Assessing Quality of Financial Reporting. *Accounting Horizons*, 14(3), 353-363.
- * Lev, B., and Nissim, D. (2004). Taxable income, future earnings, and equity values. *The Accounting Review*, 79(4), 1039-1074.
- * Meyer, M. J., and Rigs, J. T. (2007). The impact of auditor-client relationships on the reversal of first time audit qualifications. *Managerial Auditing Journal*, 53-65.
- * Mills, L. F., and Newberry, K. J. (2001). The influence of tax and non tax costs on book-tax reporting differences: Public and private firms. *Journal of the American Taxation Association*, 23(1), 1-19.
- * Piot, C. (2005). Auditor reputation and model of governance: A comparison of France, Germany and Canada. *International Journal of Auditing*, 9(1), 21-44.
- * Rego, S., and Wilson, R. (2012). Executive Compensation, Equity Risk Incentives, and Corporate Tax Aggressiveness. *Journal of Accounting Research*, 50(3), 775-809.
- * Revsine, L., Collins, D. W., Johnson, W. B., and Mittelstaedt, H. F. (2005). *Financial reporting and analysis*. New York, NY: Pearson/Prentice Hall.
- * Riguen, R. K., and Jarboui, A. (2017). Direct and mediated associations among earnings quality, book-tax differences and the audit quality. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 15(3), 293-316.
- * Schipper, K. and Vincent, L. (2003). Earnings quality. *Accounting Horizons*, 17, 97-110.
- * Sikka, P. (2008). Globalization and its discontents: Accounting firms buy limited liability partnership legislation in Jersey. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 21(3), 398-426.
- * Tang, T., and Firth, M. (2012). Earnings persistence and stock market reactions to the different information in book-tax difference: Evidence from China. *The International Journal of Accounting*, 47(3), 369-397.
- * Watts, R. (2003). *Conservatism in Accounting Part I:*

یادداشت‌ها

1. Lev and Nissim
2. Hanlon
3. Weber
4. Riguen and Jarboui
5. Sikka
6. Chen
7. Tang and Firth
8. Jensen and Meckling
9. Rego and Wilson
10. European Commission
11. Aggressiv
12. Heitzman
13. Watts and Zimmerman
14. Meyer and Rigs
15. Schipper and Vincent
16. Francis
17. Cornell and Landsman
18. Jonas and Blanchet
19. Dechow
20. Mills and Newberry
21. Revsine
22. Blaylock
23. Defond
24. Piot
25. Multicollinearity
26. Heteroskedasticity
27. Panel
28. Pooled
29. Fixed Effects
30. Random Effects